

# De Augustijnen te Roeselare

1635-1805

## Geschiedkundige schets \*)

(Vervolg en slot \*)

---

### V. HET EINDE DER AUGUSTIJNEN TE ROESELARE.

#### HET KLOOSTER EN COLLEGE TIJDENS DE FRANSE OVERHEERSING 1794-1805

Door de slag bij Fleurus (26 Juni 1794) kwamen de Franse legers voor de tweede maal ons land bezetten. Voor een herovering keerden de Oostenrijkse legers niet meer terug. Op 9 Vendémiaire IV (1 October 1795) werd ons land ingelijfd bij de Franse Republiek « une et indivisible ». Onze gouwen werden de « Départements réunis » en zouden het noodlot van Frankrijk volgen. Het huidige West-Vlaanderen was het « Département de la Lys » met Brugge als hoofdplaats.

Vooraleer de « weldaden » der revolutie ten volle aan onze voorvaderen werden opgedrongen, vonden eerst enkele plunderingen plaats en nam men ook sommige inlichtingen. Op 5 Nivose III (25 December 1794) vroeg de « Administration centrale et supérieure de la Belgique » te Brussel inlichtingen over de onderwijsinrichtingen <sup>119)</sup>. De omzendbrief nopens deze vraag, gedateerd 11 Nivose III, wordt te Roeselare in de « assemblée de cette ville » beantwoord op 3 Pluviose III (22 Januari 1795) en bevat over het Augustijnercollege wat volgt: « Un collège d'étudiants en nombre de quarante huit, enseignés par trois professeurs religieux augustins. Ils leur enseignent selon la déclaration du Préfet, ce qui doivent à Dieu, à la patrie et à leurs égaux. En outre ils leur enseignent la Langue Latine, la Poésie et la Rhétorique selon les meilleurs

\*) Zie *Augustiniana*, V (1955), 163-191.

<sup>119)</sup> B. Leiedepartement n° 91

auteurs respectifs à chaque classe ainsi que les principes de l'arithmétique et de la géographie et de l'histoire. Les professeurs ont pour toute traitement les minervalia leur accordés par le ci-devant Gouvernement » <sup>120</sup>). Uit een getuigschrift van 28 Mei 1794, gegeven door A. Naudts « Collegii Professor » aan Petrus Watteeuw, vernemen we dat de « litterae humaniores » de hoofdzaak waren in het leerprogramma <sup>121</sup>). Met die « litterae humaniores » zal wel uitsluitend Latijn bedoeld zijn.

Op 30 Prairial IV (18 Juni 1796) moet de municipaliteit van Roeselare een brief van 13 Prairial IV over de onderwijsinstellingen beantwoorden, gezonden door het Centraal Bestuur van het Leiedepartement. Door de leden van het Roeselaars bestuur, nl. J. A. Dehulster, président, L'hermite, commissaire du directoire exécutif, A Gravet en F. Roelens, secretaire-greffier, worden die inlichtingen neergeschreven in een « tableau des Collèges et établissemens d'instruction publique existans dans la ville et canton de Roulers » <sup>122</sup>). Hieruit vernemen we, dat het Augustijnencollege 37 leerlingen telde. De leraars waren de paters Doom (sedert 1 October 1778) en Naudts (sedert 1 October 1793). Als inkomsten had het college 10 florijnen per jaar en per leerling en daarmede moest in het onderhoud der gebouwen voorzien worden. Het schooljaar begon op 1 October en eindigde op 24 Augustus. Men leerde er: « la Langue latine et les Elemens de Géographie, Arithmétique etc. ». De verdere inlichtingen van dit stuk gaan over het pensioonaat en de dagschool der Grauwe Zusters. Er was toen te Roeselare geen openbaar lager onderwijs voor jongens.

Door de onderwijswet van 3 Brumaire IV (25 October 1795) had de Conventie, daags voor haar verdwijnen, al het bestaande op onderwijsgebied afgeschaft en een nieuwe ordening ingebracht voor de opleiding van de jeugd. In plaats van de door haar geruïneerde katholieke scholen moest per departement een centrale school komen; per kanton één of meer primaire scholen en alles werd bekroond door enige speciale scholen. Ook het onderwijs moest een wapen worden in het belang van het republikeins systeem <sup>123</sup>). Zo is het zeer begrijpelijk, dat nopens de « Etablissements

<sup>120</sup>) B. Leiedepartement n° 95.

<sup>121</sup>) B. Kerkelijke archieven n° 427.

<sup>122</sup>) B. Leiedepartement n° 2931.

<sup>123</sup>) DE SCHREVEL, o. c., p. 22 vlg.

d'Instruction Publique qui existaient dans le Département de la Lys, avant l'organisation des Ecoles Centrale et Primaires dans ce Département » inlichtingen werden ingewonnen, die in een algemene staat zijn ingeschreven <sup>124</sup>). Die onderwijswet echter van 3 Brumaire IV werd eerst op 7 Pluviose (26 Januari 1797) verplichtend in onze gewesten.

Het was een gewoonte, dat de Roeselaarse magistraat jaarlijks 42 lb. par. betaalde voor het bekostigen der prijzen, die op het einde van het schooljaar in het Augustijnencollege werden uitgereikt. Bij het naderend einde van het schooljaar 1795-96 trok pater Naudts naar de municipaliteit om op dat punt voldoening te bekomen. In het verslag der zitting van de municipaliteit, gehouden op 17 Thermidor IV (4 Augustus 1796), zien we dat « le citoyen Naudts religieux augustin » bekwam, wat hij wenste <sup>125</sup>). De stadsrekening, waarin deze post voor het laatst is vermeld, loopt van 1 October 1796 tot 1 Vendémiaire VI (22 September 1797) <sup>126</sup>).

De wet van 15 Fructidor IV (1 September 1796) schafte alle kloosters af behalve « les maisons de religieuses dont l'institut même a pour objet l'éducation publique ou le soulagement des malades <sup>127</sup>). De bezittingen van die kloosters werden « domaines nationaux » en commissarissen moesten onmiddellijk ter plaatse een inventaris opmaken. De leden der gesupprimeerde kloosters kregen een klein kapitaal om in hun levensonderhoud te voorzien. Dit werd betaald in « bons », die alleen voor de aankoop van nationaal goed of « zwart goed » mochten gebruikt worden. In het klooster der Augustijnen te Roeselare werd de inventaris op 3 Brumaire V (24 October 1796) door de commissarissen Duhaut en Coenen gemaakt. Deze werd tevens ondertekend door de paters van het Roeselaarse convent <sup>128</sup>).

<sup>124</sup>) B. Leiedepartement n° 2091: 2 Messidor IV (20 Juni 1796).

<sup>125</sup>) R. n° 55, f. 16: « Le citoyen Naudts religieux augustin de cette commune, l'un des professeurs du collège, étant venu réclamer à l'administration la somme quelle accorde ordinairement chaque année pour récompenser le zèle et les travaux des écoliers qui se sont distingués dans le courant de la dite année; l'administration, oui le commissaire du directoire exécutif a arrêté: que conformément à la coutume il sera accordé la somme de quarante livres tournois pour l'achat des prix remportés par les élèves du collège de cette commune dit collège des augustins ».

<sup>126</sup>) R. n° 421.

<sup>127</sup>) DE SCHREVEL, o. c., p. 27.

<sup>128</sup>) R. n° 138 (copie). Zie bijlage II.

Op 16 Frimaire V (6 December 1796) wordt het verbod uitgevaardigd om nog geestelijke kledij te dragen of in kerkelijke gewaden op straat te verschijnen. Het Directoire zou de wet op de eredienst van 7 Vendémiaire IV (29 September 1795) ook geleidelijk in onze streken toepassen. Door deze wet was het in Frankrijk verboden geestelijke kledij te dragen, godsdienstige plechtigheden buiten de kerk te houden, uitwendige tekens van de godsdienst te laten staan, de verkoop van aangeslagen kerkelijke goederen te bestrijden en de geestelijken werden verplicht een eed van gehoorzaamheid aan de republiek af te leggen <sup>129</sup>).

In verdere uitvoering van de wet van 15 Fructidor IV over het afschaffen der kloosters werden op 2 Nivose V (22 December 1796) de « bons » gegeven aan de Roeselaarse Augustijnen en een republikeinse maand later op 2 Pluviose V (21 Januari 1797) werden zij uit hun klooster verdreven. Hierover schreef men vanuit Roeselare aan het Centraal Bestuur van het Leiedepartement: « ... l'évacuation s'est faite le 2 pluviose... » <sup>130</sup>). En daar het klooster nu toch geëvacueerd was, werd een inwoner van de stad, nl. Vandeperre, tot bewaker aangesteld over « la maison des ci-devant augustins ». Aangaande de kunstvoorwerpen en hetgeen voor de verkoop was bestemd had de Roeselaarse magistraat geen maatregelen getroffen: « attendu que les experts nommés par vous à l'effet de décider de la vente de tous ces objets et de les estimer, n'ont pas encore paru dans cette commune » <sup>131</sup>). Volgens het *Memorale in generationem et generationem* behoorden dan tot de Roeselaarse kloostergemeente:

Ghesquière Guillelmus, prior, Wevelgem 1743.

Trachez Dominicus, subprior, Menen 1744.

Devlieger Franciscus, Zomergem 1732.

Canijn Cornelius, procurator, St. Pieterskapelle 1738.

Doom Marinus, Hooglede 1746.

de Gooier Gerardus, Amsterdam 1762.

Six Bernardus, Moorsele 1772.

Naudts Augustinus, Wachtebeke 1761.

Verder de lekebroeders: Willem de Smet 77 j., Walter van

<sup>129</sup>) J. DE SMET, *Het begin van den Beloken Tijd in West Vlaanderen*, in *Album English*. Brugge 1952, pp. 159-160.

<sup>130</sup>) R. n° 78, f. 41.

<sup>131</sup>) R. n° 78, f. 41.

Imschoot 69 j., Jan de Clercq 58 j., Philip Geldhof 44 j. en Pieter de Geest 48 j.

Volgens verklaringen door de Roeselaarse Augustijnen schriftelijk afgelegd en teruggevonden in het niet geklasseerde deel van het Roeselaarse stadsarchief, hadden de uitgedreven Augustijnen hun intrek genomen bij een of andere Roeselaarse burger. Zo zijn er te vinden bij « le citoyen Joseph Vlieghe » en bij « den borger Gilles Olivier ». Als middel van bestaan geven de paters op « le ministère du culte catholique » ; de broeders verblijven er « comme domesticq » ; pater Naudts « instruit la jeunesse pour pourvoir ses moiens de subsistance » of wel staat er eenvoudig « vivant par la bonté de mes amis ». Die verklaringen zijn ondertekend op 17-21 Ventose V (8-12 Maart 1797).

Na de opheffing diende het Augustijnenklooster voor allerlei doeleinden. Op 7 Pluviose V (26 Januari 1797) laat het Roeselaars bestuur aan het Centraal Bestuur weten, dat de vier gendarmen gelogeerd zijn « au couvent des augustins » <sup>132)</sup>. Volgens een beslissing van de municipaliteit was het college verkoopzaal: « l'Administration... arrête que le onze ventose il sera procédé à la vente du mobilier national provenant de l'ex-comte de Rumbeke et déposé au collège des augustins de cette commune... » <sup>133)</sup>. Volgens een ander beslissing, op dezelfde zitting van 1 Ventose V (19 Februari 1797) getroffen, moesten de opgeeeiste voedingswaren worden samengebracht in « le magasin sera établi dans la maison des ci-devant augustins » <sup>134)</sup>.

Het bestuur van Roeselare had op 27 Pluviose V (15 Februari 1797) beslist, dat een der twee primaire stembijeenkomsten zou gehouden worden in de Augustijnenkerk ; de andere in het stadhuis. De 958 Roeselaarse stemgerechtigden waren echter niet gehaast om hun naam op de lijst der kiezers aan te brengen. Nadat de tijd voor de inschrijving was verlengd, kon vanuit Roeselare aan het Centraal Bestuur op 13 Ventose V (4 Maart 1797) worden medegedeeld, dat slechts 230 ingeschrevenen op de lijsten voorkwamen. In dezelfde brief werd ook medegedeeld, dat de verzamelplaatsen voor de « assemblées primaires » als volgt waren gewijzigd: « Nous vous avons désigné par la même lettre du 27 Plu-

<sup>132)</sup> R. n° 78, f. 101.

<sup>133)</sup> R. n° 55, f. 78.

<sup>134)</sup> R. n° 55, f. 79.

viose l'Eglise des ci-devant Augustins, mais pour ôter une arme à la malveillance nous vous proposons la grande salle de la maison commune... et le collège des ci-devant augustins... » <sup>135</sup>). Niet alleen de gebouwen, waaruit de Augustijnen waren verdreven, werden voor republikeinse doeleinden ter beschikking gesteld, maar in een brief van 16 Germinal V (6 April 1797) vanuit Roeselare aan het Centraal Bestuur gericht, lezen we: « ... prêté pour l'ameublement de la gendarmerie, demandé par arrêté du 6 Ventose dernier, par les augustins: deux bois de lit, deux matelats, deux traversins, deux paillasses, deux couverts et deux paires de draps » <sup>136</sup>).

In een brief van 19 Prairial V (8 Juni 1797) liet het bestuur van Roeselare aan het Centraal Bestuur te Brugge weten in antwoord op een brief van 2 Prairial, dat de wet nopens de afschaffing der kloosters in Roeselare was toegepast <sup>137</sup>).

Nu naderde ook de tijd, waarop de gebouwen der Augustijnen als nationaal goed zouden verkocht worden. De verkoop werd aangekondigd door een affiche. Tot hun grote verwondering zagen de citoyens van de Roeselaarse municipaliteit — « que le collège dans lequel les Augustins supprimés ont docé » onder het te verkopen nationaal goed was begrepen. Zij waren toch van mening, dat het hier niet ging om nationaal, maar om communaal goed, daar het college gebouwd was « sur le fond de terre appartenant à la dite commune et que les bâtiments sont construits pour servir à l'instruction de la jeunesse ». Daarom vragen zij de verkoop in te houden en « si contre toute attente notre réclamation n'aura aucune influence nous nous trouverions obligés de protester contre toute opération relative à la vente dont il s'agit » <sup>138</sup>). Zoals we verder zullen zien, gaf men hieraan voorlopig toe.

In Mei 1797 maakten de Augustijnen gebruik van de machten door paus Pius VI aan de religieuzen verleend om hun bons te gebruiken. Zij sloten onderling een contract. Ieder stond onvoorwaardelijk zijn bons af aan een gemeenschappelijke kas. Het be-

<sup>135</sup>) R. n° 78, f. 39.

<sup>136</sup>) R. n° 78, f. 41.

<sup>137</sup>) R. n° 78, f. 41: « Nous vous mandons que des deux communautés religieuses qui existaient à Roulers l'une connu sous le nom de couvent des augustins a été supprimé et évacué en vertu de la loi du 15 Fructidor dernier et l'autre dite couvent des sœurs grises est définitivement conservée en vertu de votre arrêté en date du 2 du présent mois de prairial ».

<sup>138</sup>) R. n° 78, f. 150.

heer ervan werd toevertrouwd aan de prior Ghesquière, de sub-prior Trachez en aan de procurator Canijn <sup>139</sup>).

Zodra de verkoop door de administratie der nationale domeinen werd aangekondigd, beslisten de Augustijnen om alles terug te kopen en ging pater Canijn een vennootschap aan met zes burgers van Roeselare: J. B. Valcke, Jan de Geest, Pieter Roelens, Antoon Gravet, J. B. Ghijselen en P. L. Bethune. Door de vennoten werd pater Canijn gemachtigd tot het aankopen en tevens werd beslist de aangekochte goederen in hun staat te bewaren. De Augustijnen zouden, in geval van herstel door het burgerlijk gezag, gedurende tien jaren de tijd hebben om alles over te nemen mits de vennoten voor hun deel te vergoeden. Intussen konden zij in hun kerk voortgaan met het verrichten van de goddelijke eredienst <sup>140</sup>).

Op 29 Thermidor V (17 Augustus 1797) werd de instel gehouden. De goederen waren in twee loten verdeeld en het eerste lot in twee delen onderverdeeld:

a) Omvatte de kerk, het klooster (la maison conventuelle, construite de trois ailes principales et d'une galerie, qui ferme le quarré du bâtiment), de broeikas, de brouwerij, de paardenstal en de bergplaatsen; het had een oppervlakte van 150 roeden (= 22 a. 11 ca.) en was begrensd ten oosten: het deel volgend onder b.; ten zuiden: de Mandel; ten westen: de Zuidstraat en ten noorden: huis en tuin van Jan de Geest.

b) Een groot deel van de tuin, beplant met een aantal fruitbomen van goede hoedanigheid; de oppervlakte hiervan was 1 gemet 50 roeden (= 51 a. 60 ca.) en had als grenzen: ten oosten: « le cabaret dit de l'haezel », ten zuiden: de Mandel, de brouwerij en de stallingen, ten westen: de kloostergebouwen en ten noorden: de broeikas en hetgene genoemd wordt onder het tweede lot.

Volgens schatting op 8 Germinal V (28 Maart 1797) door J. B. Duhaut, hadden de genoemde goederen een opbrengst van 1210 livres en een waarde van 24.200 livres. De burgers, die op de instel aanwezig waren, werden door de commissarissen verzocht op deze som van 24.200 livres te bieden. Aangezien niemand opstond om te bieden, werd door de commissarissen de som gebracht

<sup>139</sup>) DE SCHREVEL, o. c., pp. 41-42, waar de bepalingen van het contract gepubliceerd zijn naar het handschrift n° 651 der Gentse Universiteitsbibliotheek, stuk 39.

<sup>140</sup>) DE SCHREVEL, o. c., pp. 42-43 naar genoemd handschrift, stuk 36.

op 18.150 livres en de instel voor gesloten verklaard. De toeslag had plaats op 5 Fructidor V (22 Augustus 1797). Een eerste vuur werd ontstoken (*nous avons fait allumer un premier feu*) en citoyen Monnet verhoogde de instelsom tot 20.000 livres. Daarop bracht L'hermite ze tot 25.000 en Canijn tot 30.000 livres. Monnet deed een nieuw bod en de som steeg tot 33.000 livres. L'hermite bracht ze op 40.000 en Canijn op 41.000 livres. Nu werd het een tweestrijd tussen Canijn en L'hermite. Tijdens de rest van het eerste vuur en heel de duur van het tweede vuur, werd door ieder van beiden om de beurt nog vijfmaal geboden. Pater Canijn eindigde op de som van 61.000 livres. Dan doofde het tweede vuur uit. Een derde en laatste kaars werd ontstoken en brandde uit zonder dat iemand sprak. Zo werd dit eerste lot toegeslagen aan « citoyen Canijn ex-augustin à Roulers ». Dit stuk sluit met: « *Fait à Bruges les jours, mois et ans que dessus* » en met de handtekeningen van de commissarissen en van C. f. Canijn <sup>141</sup>).

Op dezelfde 29 Thermidor V werd ook het tweede lot ingesteld, dat evenals het eerste in twee delen was verdeeld:

a) Het ander deel van de tuin der Augustijnen, ongeveer 140 roeden (= 20 a. 63 ca.) groot, beplant met fruitbomen en begrensd: ten oosten: « Cabaret d'aezel », ten zuiden: « Chemin du Calvaire », ten westen: de broeikas en het huis en tuin van Jan de Geest en ten noorden: de Zwijsmarkt en hetgene volgt onder b.

b) De speelplaats en de gebouwen van het college, gebouwd op ongeveer 60 roeden (= 8 a. 84 ca.) met als grenzen ten oosten: « cabaret d'aezel », ten zuiden: hetgeen vermeld is onder a, ten westen en ten noorden: de Zwijsmarkt (nu Botermarkt).

Dit tweede lot werd ingesteld door de commissarissen voor 2.200 livres en op 5 Fructidor V, wanneer het eerste lot werd toegewezen aan pater Canijn, schreef men nopens dit tweede lot: « *l'adjudication n'est pas faite* » <sup>142</sup>). De Roeselaarse municipaliteit scheen dus na het protest haar wens te hebben, maar niet voor lange tijd. Dit tweede lot werd immers opnieuw opgeroepen de 4<sup>e</sup> Nivose VII (24 December 1798) en ingesteld voor 3024 francs. Op 9 Nivose VII zou het goed worden toegeslagen. De zes vennoten, die wij reeds vermeld hebben, gaven bij notariële akte, gepasseerd voor notaris François-Grégoire de Geest volmacht aan

<sup>141</sup>) B. Leiedepartement n<sup>o</sup> 625 en 633.

<sup>142</sup>) B. Leiedepartement n<sup>o</sup> 625 en 633.

Alexander L'hermite « commissaire du pouvoir exécutif près l'administration municipale du canton de Roullers », om in hun naam dit tweede lot van het Augustijnenklooster te kopen. Nadat op 9 Nivose VII het eerste vuur was ontstoken, bracht een der aanwezigen de instelsom op 40.000 fr., waarop L'hermite verhoogde tot 50.000 fr. Daarna sprak niemand meer <sup>143</sup>). Zo waren de 2 loten, waarin het Roeselaars klooster was verdeeld, opnieuw in goede handen.

Volgens de wet van 15 Fructidor IV waren van deze verkoop uitgesloten: « les objets réservés au profit de la république » zoals « stales, buffets d'orgues, tribunes, confessionnaux, boiseries, bibliothèques, marbres formant les pavés et les autres objets précieux ». Eerst op 29 Messidor VII (17 Juli 1799) deelt de municipaliteit van Roeselare aan het Centraal Bestuur mede, dat de verkoop van het meubilair in het Augustijnenklooster was gehouden <sup>144</sup>). Ook de andere bezittingen der Augustijnen te Roeselare, Rumbeke, Oostnieuwkerke en Moorslede werden in die jaren als « zwart goed » verkocht <sup>145</sup>).

De paters konden niet lang genieten van hun teruggekocht klooster en kerk. Op 18 Fructidor V (4 September 1797) immers waagden enige oud-conventionelen een staatsgreep. Deze beruchte « Fructidoriens » verwijderden de gematigde elementen uit het Directoire en hernieuwden reeds op 19 Fructidor de terreurwetten. De geestelijken werden verplicht een eed af te leggen van haat aan het koninkdom en van trouw aan de republiek. In de loop van September 1797 werden die wetten in het Leiedepartement toegepast. Op 18 Brumaire VI (8 November 1797) moesten de lijsten van beëdigden en onbeëdigden worden opgemaakt en aan de onbeëdigden werd de uitoefening van de eredienst verboden en hun

<sup>143</sup>) B. Leiedepartement n° 650.

<sup>144</sup>) R. n° 78, f. 259: « deux ventes de mobilier national ont été faites à Roullers dont une dans le couvent des augustins et l'autre aux sœurs grises ». In antwoord op een vraag van het Centraal Bestuur aangaande de orgels, die zich te Roeselare bevinden, schrijft de Roeselaarse municipaliteit op 29 Thermidor VII (16 Augustus 1799): « Satisfaisant à la votre du 11 courant nous vous faisons part qu'il n'existe qu'un buffet d'orgue dans cette commune dans notre temple décadaire ci-devant l'Eglise paroissiale qui sert aux chants des hymnes de la patrie les jours de fêtes et décadis. Le buffet d'orgue qui a existé dans le couvent des augustins a été vendu comme mobilier national » (R. n° 78, f. 282).

<sup>145</sup>) B. Leiedepartement n° 625 en n° 633 en vlg. Hiervan werd niets door de Augustijnen teruggekocht.

kerken werden gesloten <sup>146</sup>). Niemand van de Roeselaarse Augustijnen legde de eed af, zoals ook geen enkele parochiegeestelijke der dekenij Roeselare; in geen enkel klooster en geen enkele dekenij van het oude bisdom Brugge was de eensgezindheid zo volkomen om de eed te weigeren <sup>147</sup>).

Na de Boerenkrijg (October-November 1798) moesten de onbeëdigde geestelijken het ontgelden. Ingevolge een besluit van het Directoire, gedagtekend 14 Brumaire VII (4 November 1798), moesten al deze weerspannigen gedeporteerd worden naar de Franse eilanden Ré één Oléron <sup>148</sup>).

In de Boerenkrijg in het Leiedepartement speelde een der Roeselaarse Augustijnen, nl. Bernardus Six, een belangrijke rol. Geboren te Moorsele in 1771, 19 December, was hij in 1790 korporaal in het Patriottenleger. In 1794 geprofest bij de Augustijnen te Roeselare, werd hij op 1 Mei 1796 te Mechelen tot priester gewijd. In hetzelfde jaar werd hij te Roeselare collegeleraar en tevens biechtvader en talentvol predikant. Met de Boerenkrijg herleefde in hem de oude patriottenkorporaal. Door een verklikker was hij aangeklaagd als « conservant toujours de l'empire sur les écoliers, et les ayant engagé à prendre les armes » <sup>149</sup>). Maar al brachten de Franse gendarmen hem wel eens, tijdens hun klopjachten, in een zeer netelige positie, toch was hij hen steeds te vlug. G. Gezelle heeft van deze belevenissen verhaald <sup>150</sup>). Slechts een der Roeselaarse Augustijnen, Marinus Doom, kon door de Fransen worden gevangen: « sans le moindre crime de ma part j'ai été arraché de mon lit paisible au milieu de la nuit contre toutes les lois par les instruments de terreur ». Zo schreef hij zelf op 3 Brumaire XI (25 October 1802) aan de maire van Hoogdele <sup>151</sup>). Pater Doom, gewezen leraar aan het Roeselaars Augustijnencollege, was op 13 Mei 1799 op Oléron beland en werd er op 4 Augustus 1802 vrijgelaten.

<sup>146</sup>) J. DE SMET, o. c., pp. 161 en 166-171.

<sup>147</sup>) *Memoriale in generationem et generationem*. Het door mij geraadpleegde exemplaar berust in het kerkarchief te Koekelare.

<sup>148</sup>) J. DE SMET, *De Beloken Tijd in West-Vlaanderen*, in *Collationes Brugesenses*, t. 50, p. 16.

<sup>149</sup>) A. LOWIJCK, *De Boerenkrijg in West-Vlaanderen*, Roeselare 1948, p. 5.

<sup>150</sup>) *Rond den Heerd*, jrg. II (1867), 299-300; 308-309 en 314-315 (over pater Six).

<sup>151</sup>) D. DE LAEY, *Geschiedkundige aantekeningen over Hoogdele*, Roeselare 1902, p. 59.

Ondertussen was het ook reeds gedaan met het geven van onderwijs door de Augustijnen te Roeselare. Een besluit door het Centraal Bestuur van het Leiedepartement uitgevaardigd op 15 Ventose VI (5 Maart 1798), gebod alle scholen te sluiten, die door onbeëdigde priesters werden gehouden. Dit krachtens de wet van 17 Pluviose VI (5 Februari 1798)<sup>152</sup>). Het gevolg hiervan voor Roeselare staat kort neergeschreven in een register van ingekomen brieven bij het Centraal Bestuur: « Le Commissaire du directoire à Roulers informe qu'il n'existe aucune école dans son canton depuis que les prêtres insermentés n'instruisent plus ». Dit bericht is gedagtekend van 6 Vendémiaire VII (27 September 1798)<sup>153</sup>). En toch was er het decreet van 15 Messidor VI (3 Juli 1798), waarbij Roeselare twee primaire scholen moest inrichten<sup>154</sup>). Maar te Roeselare vond men geen personen, geschikt voor onderwijzer; die zouden van elders moeten opdagen. En daarbij kon men ook geen gepast gebouw vinden. De pastorijs, die volgens de wet daarvoor moest dienen, dreigde in te storten, zodat het minder zou kosten een nieuwe school te bouwen dan de pastorijs te herstellen. Het Augustijnencollege paste evenmin<sup>155</sup>). Bleef nog het klooster der Grauwe Zusters. Maar dat gebouw zou als nationaal goed verkocht worden. Daarom werd in deze brief van 21 Vendémiaire VII (12 October 1798) aan het Centraal Bestuur gericht, een poging gedaan om dit gebouw toegewezen te krijgen als lokaal voor de primaire scholen<sup>156</sup>). Een vermaning vanwege het Centraal Bestuur van het Leiedepartement op 28 Vendémiaire VII (19 October 1798) aan de « Commissaire du Directoire exécutif du Canton de Roulers » ... « de travailler à l'organisation des écoles primaires » haalde niet

<sup>152</sup>) DE SCHREVEL, o. c., pp. 30-33.

<sup>153</sup>) B. Leiedepartement n° 1013.

<sup>154</sup>) B. Leiedepartement n° 2927.

<sup>155</sup>) R. n° 78, f. 224: « ... Nous avons encore le collège, mais il ne consiste qu'en trois classes séparées, surmontées d'un grenier: sera ce un homme instruit, d'une bonne éducation qui viendra se mettre dans ce grenier sans espoir d'avoir un seul pensionnaire? ». Zoals we reeds zagen, werd dit college een paar maanden later op 9 Nivose VII door de republiek verkocht.

<sup>156</sup>) R. n° 78, f. 224: « ... de la conservation de cette maison (= la maison des sœurs grises) dépend l'éducation de 9800 individus et cette population méritante par sa courageuse activité dans les manufactures et le commerce ne peut trouver en elle deux hommes capables d'enseigner ses enfans... ». Het klooster der Grauwe Zusters werd 9 Nivose VII (29 December 1798) verkocht en toegewezen aan P. van Isacker en Alexander L'hermite (B. Leiedepartement n° 625).

veel uit <sup>157)</sup>. Nog in het tiende jaar der republiek (23 September 1801-23 September 1802) was er te Roeselare geen onderwijs te vinden <sup>158)</sup>.

Misschien kan het volgende enigszins een verklaring zijn voor de karige gegevens nopens de geschiedenis van het Roeselaarse Augustijnenklooster: we lichten het uit een brief vanuit Roeselare aan het bestuur te Brugge gezonden: « ... que les papiers, registres et autres titres du ci-devant couvent des Augustins ont été enlevés par le Commissaire Coenen receveur des Domaines nationaux » <sup>159)</sup>.

Wanneer geantwoord wordt op de vragen van de Minister van Binnenlandse Zaken, bevat in zijn brief van 25 Prairial IX (14 Juni 1801), staan we voor een laatste mededeling nopens het gewezen Augustijnencollege. Men spreekt er over vier leraars en een prefect met honderd leerlingen en op de vraag nopens « le genre d'instruction » antwoordt men: « Les humanités, la géographie, l'arithmétique et les mathématiques » <sup>160)</sup>.

Na het Concordaat (1801) en het daaropvolgend herstel der Kerk in Frankrijk — echter nog niet der kloosterorden — vinden we nog te Roeselare meldingen over de paters G. Ghesquière, D. Trachez, M. Doom en B. Six. Eerstgenoemde, de laatste prior, stierf te Roeselare op 3 April 1811. Pater D. Trachez, laatste subprior, stierf eveneens te Roeselare op 9 Juni 1808. Het huis waar beiden stierven, was dan nr. 11 in de Ooststraat <sup>161)</sup>. De twee laatstgenoemden openden met instemming der vennoten, eigenaars van het Augustijnenklooster, een pensioonaat in 1803, dat in Januari 1805 nog bestond <sup>162)</sup>. Maar daar zij er niet meer op hoopten, dat hun orde door het gouvernement erkend zou worden, besloten zij uit onverdeelheid te treden en het klooster te verkopen. Aangekocht door de Gentse bisschop St. Fallot de Beaumont, werd er op 27 Mei 1806 zijn eerste Klein Seminarie geopend. Een der gewezen Augustijnen, Marinus Doom, bleef er als leraar der Syntaxis (1806-1810). Op 19 Januari 1811 werd hij onderpastoor te

<sup>157)</sup> B. Leiedepartement n° 1005.

<sup>158)</sup> *Memoire statistique du Département de la Lys*, Paris an. XII, pp. 104-109.

<sup>159)</sup> R. n° 78, f. 346.

<sup>160)</sup> B. Leiedepartement n° 2923. Dezelfde gegevens, die enigszins overdreven schijnen, vinden we ook in *Memoire statistique du Département de la Lys*, Paris an. XII, p. 104.

<sup>161)</sup> R. Registers van de Burgerlijke Stand: Overlijdens.

<sup>162)</sup> DE SCHREVEL, o. c., p. 88.

Roeselare en stierf er op 2 Februari 1813 <sup>163</sup>). De langst overlevende der Roeselaarse Augustijnen was Bernardus Six. Hij verrichtte vanaf 1804 op verschillende plaatsen parochiedienst: coadjutor te Gits (1804), onderpastoor te Heule (1806) en te Gits (1813), pastoor te Moen (1815) en te Desselgem (1826) en keerde in 1839 naar het herstelde Augustijnenklooster te Gent terug. Tot 1859 doceerde hij er de Godgeleerdheid en stierf te Gent op 1 Augustus 1867 in de ouderdom van 95 jaar, 7 maanden en 12 dagen, in het 73ste jaar van zijn kloosterlijke professie en in het 71 ste van zijn priesterschap. Het Roeselaars Klein Seminarie bewaart van Pater B. Six een klein geschilderd portret.

Van velen der Roeselaarse Augustijnen rusten nu nog de gebeenten onder het Sanctuarium van de kerk, die zij tot Gods eer en ter ere van hun Hemelse Moeder, O. L. Vrouw van Troost, hebben gebouwd. Een marmeren grafschrift herinnert aan hun samen rusten in heilige vrede:

Qui simul hic habitant, simili tumulantur in urna fratres ;  
dic: Sancta pace fruantur. Amen.

Nog steeds is hun kerk — nu die van het Klein Seminarie — toegewijd aan O. L. Vrouw van Troost. Boven het kerktorentje beweegt zich steeds rusteloos, volgens de winden, de windwijzer: het vergulde en doorspieste hart: « irrequietum... ». En binnen in de kerk in het brandvenster der noorderkruisbeuk prijkt het beeld van de H. Augustinus:

« In memoriam Eremitarum S. Augustini, olim huic Ecclesiae inservientium A. D. Augustinus Terrier ut conficerer pecuniam generose contulit » (1868).

J. J. POLLET, pr.

<sup>163</sup>) Archief Dekenij Roeselare: *Eenige Aenteeekeningen*, door pastoor B. J. Moens (1804-1837): « 1813, 2<sup>a</sup> Februarii circa 3<sup>am</sup> noctis omnibus S<sup>tis</sup> extremis sacramentis munitus putrida febri obiit R. Pater Marinus Doom, ordinis S<sup>ti</sup> Augustini, conventus Roulaensis religiosus sacerdos, natus in Hooghelede 1<sup>a</sup> 8bris 1746, a 19<sup>a</sup> Januarii 1811 vicepastor Roularii de universo suo peculio ad pias causas testamento disposuit, probe vixit ac pie obiit. Exequis 1<sup>ae</sup> classis in refrigerium eius animae 17<sup>a</sup> Februarii 1813 celebratis R. I. P. ».

## BIJLAGE I

*Uittreksel uit « Manuale II anniversariorum » van W. Smidts  
a° 1640<sup>164)</sup>*

(f. 79 r°): Sequuntur hic quae incorporationem et translationem Hospitalis Rollariensis quondam professorum religiosarum sub regula S. Augustini pro hospitio peregrinorum fundati, et per bella saeculi preteriti plane diruti, per Episcopum Brugensem Servatium Quinkerum praevia donatione Serenissimi Ducis Neo-burgici Wolfgangi tamquam Domini Temporalis et existimati successoris eorundem qui dicuntur fundasse supradictum Hospitale, factam Patribus Eremitis Ordinis S. Augustini.

Anno Domini 1635 et residentiae meae Waltheri Smidts in cura pastoralis Rollariensi... mense... absque consensu Episcopi Bruggensis dicti vel Magistratus petito vel habito duo PP. Eremitae S. Augustini Joachimus Brulius et Joannes de Clerck cum unico laico fr. Christiano domicilium figunt Rollarij domumque Ingelberti du Cellier tunc receptoris regii Flandriae Occidentalis maiori eius domui ad latus boreale contiguam inhabitare coeperunt tamquam privati sacerdotes, petentes a me quatenus in templo parochiali sibi legere missas liceret ubi et quando mihi placeret, prout fecerunt illam modo in hoc modo in alio altari, usi vestibis sacris Ecclesiae nostrae: illisque Patribus alio demigrantibus successit P. Petrus Blomme dictae domus Rector, qui me recusante ulteriore ornamentorum templi huius usum, candelas, vinum etc. imposterum propria suis ornamenta, candelas et vinum suis expensis procuravit. Eidem roganti certum sacerdotibus Religionis suae in ecclesia nostra altare, concessi ad revocationem altare S. Michaëlis quod tunc defectu ornatus Sacrificio non erat aptatum et ipsius expensis debet vestiri, simulque permisi arculam in qua ad latus altaris vestes aliaque vasa sacrificii conservarentur, ita tamen quod illis non liceat in illo altari missam legere nisi hora Pastori placita, aut Communionem populo distribuere. Interim ad excipiendum confessiones et concionandum in templo hoc neque ab Episcopo neque a me admissi sunt, pendente inter eos et Episcopum lite

<sup>164)</sup> Dit *Manuale* wordt bewaard in het archief der dekenij te Roeselare. Walter Smidts, S. Theol. Licentiat, was geboren te Schijndel (N. Brabant) en was priester van het bisdom 's Hertogenbosch. In 1629, na de dood van pastoor Judocus de Mayere, wordt hij door de Facultas Artium der Leuvense Universiteit tot pastoor benoemd te Roeselare, maar kon slechts in 1631 na een proces voor de Raad van Vlaanderen bezit nemen van de Roeselaarse pastorij, waar hij bleef tot 1649. Hij overleed op 27 Februari 1649 en werd in de Roeselaarse parochiekerk voor het hoogaltaar begraven. Kort voor zijn dood was hij aangesteld als proost van het Torhoutse kapittel, maar stierf zonder er bezit van te hebben kunnen nemen.

super translatione hospitalis dicti per Ducem supradictum dictis Patribus facta, quae in Concilio Flandriae agitabatur ; donec sopita lite Episcopus dictus tandem in senio suo (*f. 79 v°*) quorundam inductus importunitate donationem Ducis confirmavit, prout hic subsequitur Ducis donatio et dicta confirmatio, eosdem admissos ab Episcopo ad Verbum Dei et confessiones excipiendas in ecclesia admissi, et insuper unam collectam butyri alteram carnis concessi.

[De acte van Wolfgang Willem, gegeven te Tervuren 11 Januari 1635, volgt hier op *f. 79 v° - 80 r°*].

(*f. 80 r°*) : In vim huius actae non expectato ulteriori consensu tam Episcopi quam Magistratus aut Communitatis Sibertus d'Achtervelde, Ducis consiliarius et Gubernator Wynendalis, dictos Patres induxit in corporalem et actualement possessionem hospitalis : qui statim proceras quercus fecere exscindi et divendi ; sed quia annui redditus aliaque bona fabricae Ecclesiae usque ad annum finiendum Joannis Baptistae 1641 per Episcopum erant assignata, ab eorum usu et exactie abstinuerunt. Interea temporis ad domum cui Lupus nomen est commigrant, et privatim panem quotidianum a ditioribus emendicant, deinde consentiente magistratu supradictas duas collectas publice faciunt, unam certam missam hora media duodecimae a me illis prefixa omnibus festis et dominicis ad altare S. Michaëlis vel aliud mihi placitum celebrant sub salario 9 lib. gr. a Magistratu annue addicto ; obtento prius ejusdem Magistratus habitandi Ecclesiamque aedificandi consensu dato 13 Octobris 1636, cuius tenor sequitur. [Deze acte volgt *f. 80 r°-v°*].

(*f. 80 v°*) : Quo consensu ultra Ducis donationem viso, Episcopus paulo ante mortem suam precibus aliquorum victus non solum consentit in Patrum conventum et Ecclesiam, verum etiam in hospitalis alienationem iuxta actam, cuius tenor hic sequitur. [Deze acte van 13 Februari 1639 volgt hier op *f. 80 v° - 81 v°*].

(*f. 81 v°*) : Deinde Magistratus similiter approbavit supradictam hospitalis alienationem sub certis conditionibus et oneribus, ad quae P. Provincialis Ex. M. N. Joachimus Brulius suum ordinem adimplenda obligavit, in eundem finem concordato facto et per eundem subsignato aliosque Patres deputatos aut definitores : Communitas enim per dictam translationem illud interesse habitura erat, quod peregrini alijque pauperes olim iuxta foundationem primae in hospitali excepti hospitio, nunc imposterum in privatis aedibus incolarum hospitium accepturi sunt cum gravamine communitatis, quae quondam per Religiosas hospitalis recipiebat sublevamentum ; et insuper filiae incolarum ab iisdem instruebantur in schola tam in doctrina et bonis moribus quam in opere manuum v. g. arte suendi, sarcindi, texendi, acupingendi etc. Hinc onus excipiendi hospitio quosvis pauperes peregrinos mutatum est in alia onera, ut latius patet ex concordato desuper confecto inter magistratum et dictum ordinem, me interveniente cum D. Joanne de Mol Pastore et Decano Thiletano.

Paulo ante ex domo cui nomen Lupus, commigraverant ad

domum magnificam D. Ingelberti du Cellier tunc vacantem quam conductam inhabitarunt usquedum ad conventum suum habitacionem fixam transtulerunt.

[f. 82 r<sup>o</sup>-v<sup>o</sup>: tekst van het concordaat van 17 October 1641 met de stad ; f. 82 v<sup>o</sup> - 83 v<sup>o</sup>: tekst van het concordaat van 17 September 1642 met de pastoor, gevolgd door de bisschoppelijke goedkeuring van 28 September 1642 op f. 83 v<sup>o</sup> - 84 r<sup>o</sup>].

(f. 84 r<sup>o</sup>): Anno Domini 1642 Patres iecerunt fundamenta novae ecclesiae et conventus in loco antiqui hospitalis, eodem anno partem futuri ambitus occidentalem perfecerunt, primum lapidem ponente Illustro Domino Aloysio Spinola, Gubernatore territorij Wynendalensis: et ego Decanus Christianitatis a Religiosis requisitus ad ponendum lapidem nomine Episcopi nostri Nicolai de Haudion, recusavi quia mandatum Episcopi non habui. Die 1<sup>a</sup> Februarij occurrente in Dominica Septuagesimae anni 1643 praevia venia mea iuxta consilium Episcopi Religiosis data erexerunt altare in dicto aedificio seu ambitu, et campanam a P. Rectore Domus eadem die benedictam suscipiente Domina Baronissa de Heukelem, et R. D. Abbas de Sonnebeke Bernardus de Hane primum sacrificium post summam missam Ecclesiae parochialis finitam circa undecimam solemniter celebravit. Die ... Januarij 1643 f. Andreas vanden Ende fs Martini Rollarij natus, in ecclesia nostra ante altare S. Michaëlis professionem fecit coram dicto Rectore, omnium primus professus laicus huius domus: habitum accepit in festo S. Annae 1641 ad altare S. Michaëlis in ecclesia parochiali.

## BIJLAGE II

### *Inventaris van kerk en klooster* 24 October 1796 <sup>165)</sup>

Département de la Lys

Canton et Commune de Roulers, tableau n<sup>o</sup> 5.

Etat et Description sommaire de l'argenterie d'Eglise et Chapelles, Effets de la Sacristie, Bibliothèque, Livres, Manuscripts, Tableaux, Statues, Médailles et autres objets de Science et d'Arts, réservés à la république par l'article deux de la Loi du 15 Fructidor an 4<sup>e</sup> qui se sont trouver exister dans les lieux formant l'Etablissement de la communauté religieuse dite des Augustins, située dans la commune et canton de Roulers

savoir dans l'Eglise

1. un ciboire d'argent, avec un couvercle de fer blanc.

<sup>165)</sup> Ontleend aan een copie, bewaard in het Roeselaarse stadsarchief onder nr. 138.

2. deux grands chandeliers de cuivre, quatre moyens, quatre plus petits, deux grandes branches, deux moyennes et quatre petites.
3. vingt pots de fleurs artificielles de différentes grandeurs.
4. un calice avec sa pataine et sa cuillier, deux burettes et un plat le tout d'étain.
5. des orgues.
6. toute l'église boisée y compris l'autel, formes, confessionnaux et chaire de vérité.
7. un rideau de tabernacle en toile peinte.
8. deux pupitres portatifs.
9. quatre chandeliers de fer.
10. un marche pied.
11. neuf canons.

#### Dans la Sacristie

12. Deux chasubles rouges avec deux dalmatiques, trois étoles, quatre manipules et une bourse et deux voiles à calice.
13. cinq idem blanches et deux dalmatiques, six étoles, sept manipules et deux bourses et cinq voiles à calice.
14. quatre idem noires, deux dalmatiques, cinq étoles, six manipules et trois bourses et quatre voiles à calice.
15. deux idem violettes, deux étoles, deux manipules, deux bourses et deux voiles à calice.
16. quatre chapes des quatre couleurs.
17. six étoles à bénédiction.
18. douze passettes.
19. huit aubes.
20. onze surplis.
21. huit amicts.
22. quatre essuye mains.
23. trente lavabos.
24. huit nappes d'autels.
25. douze linges à couvrir les calices.
26. trente purificateurs.
27. douze corporaux.
28. un encensoir et une navette de cuivre.
29. deux priedieux et une chaise.
30. treize pots à fleurs artificielles.
31. deux cadres dorés.
32. deux pyramides et cinq à six bouquets de fleurs artificielles.
33. un bénitier de cuivre.
34. un goupillon.
35. deux petits chandeliers de bois.
36. un reliquaire en bois.
37. un devant d'autel rouge, complet, deux idem plus petits.
38. un idem violet, deux idem petits.
39. trois idem blancs, deux petits idem.
40. un idem vert, deux petits idem.

- 41. deux idem noirs et deux petits.
- 42. trois grands cadres pour idem dont un plaqué en cuivre et deux petits.
- 43. deux missels dont un de requiem.

Au jubé

- 44. quatre petits antiphonaires.
- 45. deux bancs et un pupitre.

Tableaux

premier chambre à droite

- 46. Le Christ jugeant le monde.
- 47. une vierge.

seconde chambre à droite

- 48. un grand paysage.
- 49. une madeleine.
- 50. une vierge.

quatre chambre à droite

- 51. portrait d'un missionnaire.
- 52. treize vieux tableaux représentant différens objets.
- 53. un crucifix.
- 54. deux cartes géographiques.

église

- 55. le couronnement d'épines.
- 56. St. Nicolas.

corridor à droite en entrant

- 57. St. Hubert.

cuisine

- 58. un vieux paysage.

corridor du jardin

- 59. quatre mauvais tableaux que la poussière dont ils sont couverts rend indéchiffrables.

Bibliothèque

- 60. une liste de livres et manuscrits qu'elle contient mais fort incomplete et portant des ouvrages qui n'y sont plus.

Ainsi fait et arrêté par nous commissaires soussignés. Le présent inventaire certifié véritable par les membres de la communauté susdite ainsi soussigné le trois Brumaire 5<sup>e</sup> année rép.<sup>e</sup>

Etoient signés F. guillielmus ghesquière, Prior. F. P. trachez

supprior. F. Franciscus Devlieger, fr. cornelius Canyn proc. fr. marinus Doom, f. G. de Goyer et F. B. A. Six. Coenen et Duhaut Commissaires.

pour copie conforme

(s.) Duhaut

Coenen.

### BIJLAGE III

#### *Lijst der Prioren van het Roeselaarse Augustijnenklooster* <sup>166)</sup>

|                                                                                                         |            |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| 1. Joachim Brulius, Diest                                                                               | 1635       |
| 2. Petrus Blomme, Brussel <sup>167)</sup>                                                               | 1637       |
| 3. Joannes van der Heught, Gent                                                                         | 1640, 1643 |
| 4. Petrus de Waghemaeker, Dendermonde                                                                   | 1646       |
| 5. Michael Lust, Gent                                                                                   | 1649       |
| 6. Goswinus Kellenbergh, Gent                                                                           | 1652       |
| 7. Philippus Fabri, Brussel                                                                             | 1655       |
| Overleden op 22 September 1657 te Brussel.                                                              |            |
| Opgevolgd als prior vicarius door Martinus du Buisson uit Brussel tot aan het volgende kapittel.        |            |
| 8. Martinus du Buisson, Brussel                                                                         | 1658       |
| 9. Balduinus Aughemius, Gent                                                                            | 1661       |
| 10. Bonaventura de Mets, Gent                                                                           | 1664       |
| 11. Gregorius Thienpont, Gent                                                                           | 1667       |
| 12. Jacobus Willemaert, Brugge                                                                          | 1670       |
| 13. Nicolaus Matthijs, Mechelen                                                                         | 1673       |
| 14. Franciscus van Deuren, Brugge                                                                       | 1676, 1679 |
| Van 1682-1717 was het Roeselaarse klooster ingedeeld bij de Provincia Gallo-Belgica, opgericht in 1682. |            |
| 15. Alipius Cathlijnsone, Ieper                                                                         | 1682       |
| Geeft in hetzelfde jaar zijn ontslag en Nicolaus Ramon uit Ieper wordt prior vicarius <sup>168)</sup> . |            |
| 16. Alipius Cathlijnsone, Ieper                                                                         | 1685       |

<sup>166)</sup> Deze lijst werd opgemaakt volgens de gegevens der provinciale kapittels, waarvan de acta bewaard zijn in het archief van het Augustijnenklooster te Gent, fonds Provincialia nr. 1: *Liber Capitulorum... Provinciae Coloniensis Erem. S. Augustini*, t. I (1589-1647); nr. 2: *Liber Capitulorum Provinciae Belgicae...*, t. II (1647-1689); nr. 4-5: *Liber Capitulorum...*, t. IV (1715-1739) en t. V (1739-1793). Deze gegevens werden medegedeeld door Z. E. P. Norbertus Teeuwen, O. E. S. A. De oversten van het Roeselaarse klooster droegen tot 1646 de titel van rector en nadien van prior. De naam van de stad na hun naam duidt het klooster van hun professie aan, niet hun geboorteplaats.

<sup>167)</sup> *Augustiniana*, 3 (1953), p. 274.

<sup>168)</sup> T. V, 393: « In Capitulo Insulensi celebrato 25 Junii 1682 Prior Alipius

- |                                                                                                                                                |                                       |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------|
| 17. Ludovicus Haesaert, Roeselare                                                                                                              | 1688                                  |
| 18. Adrianus Verbeke, Roeselare                                                                                                                | 1691                                  |
| 19. Nicolaus Cortijl, Hazebroek                                                                                                                | 1694                                  |
| 20. Fulgentius Claeys, Ieper                                                                                                                   | 1697                                  |
| 21. Nicolaus Cortijl, Hazebroek                                                                                                                | 1700                                  |
| 22. Thomas Soenen, Hazebroek                                                                                                                   | 1703                                  |
| Hij nam ontslag en Antonius Vernaelde uit Ieper volgde hem in November 1704 op als prior vicarius tot aan het volgende kapittel.               |                                       |
| 23. Antonius Vernaelde, Ieper                                                                                                                  | 1706                                  |
| Op 24 April 1708 werd Adrianus Verbeke benoemd tot prior vicarius als opvolger van Antonius Vernaelde.                                         |                                       |
| 24. Adrianus Verbeke, Hazebroek                                                                                                                | 1710, 1712                            |
| Overleden als prior op 20 October 1712 te Roeselare. Nicasius Gobert uit Ieper volgde hem op als prior vicarius tot aan het volgende kapittel. |                                       |
| 25. Nicasius Gobert, Ieper                                                                                                                     | 1716, 1718                            |
| 26. Carolus van der Saere, Roeselare                                                                                                           | 1721, 1724                            |
| 27. Gregorius Helaut, Gent                                                                                                                     | 1727                                  |
| 28. Fulgentius Hellinx, Roeselare                                                                                                              | 1730                                  |
| 29. Paulus Drooghenbroeck, Brussel                                                                                                             | 1733, 1736, 1739                      |
| 30. Henricus Jutten                                                                                                                            | 1739                                  |
| 31. Joannes Baptista Pierart                                                                                                                   | 1742                                  |
| 32. Fulgentius de Backere, Roeselare                                                                                                           | 1745, 1748, 1751,<br>1754, 1757, 1760 |
| 33. Fulgentius Hellinx, Roeselare                                                                                                              | 1763                                  |
| 34. Fulgentius de Backere, Roeselare                                                                                                           | 1766, 1769, 1772,<br>1775, 1778       |
| Overleden als prior te Roeselare op 5 September 1778. Norbertus Masselis volgde hem op als prior vicarius tot aan het volgende kapittel.       |                                       |
| 35. Norbertus Masselis, Roeselare                                                                                                              | 1781, 1786                            |
| Overleden als prior te Roeselare op 27 October 1787. Guilielmus Ghesquière volgde hem op als prior vicarius tot aan het volgende kapittel.     |                                       |
| 36. Guilielmus Ghesquière, Roeselare                                                                                                           | 1790, 1793                            |
| Laatste prior van het klooster.                                                                                                                |                                       |

Cathlijnsone et huic eodem anno resignanti Vicarius Nicolaus Ramon ». De lijst der prioren van 1682 tot 1717 werd opgemaakt volgens de gegevens van N. DE TOMBEUR, t. V, 393-396.